

KRÖNIKA

Latin ut och queer in. Svante Folin undrar om det inte vore enklare att kastrera alla karlar.

Straight åt helvete

Lunds ärevördiga universitet har av budgetskäl avskaffat sin enda professur i latin. Alla progressiva krafter bör applådera att detta lika mossiga som fisförnäma lingo äntligen har förpassats till historiens sophögar.

Besvikna latinstudenter in spe kan ta taget norrut och läsa något mindre beigt, till exempel vid universitetet i Stockholm, som nu erbjuder något så fräscht som queer-forskning – en ny disciplin som har vuxit fram ur det "postmodernistiska projektets feministiska forskning och homosexualitetsforskning". Queer har den förtjänsten att inkludera alla de utgrupper på det sexuella spektrat som har kommit i kläm under gayrörelsens uppsving. Queer-forskningen har blomstrat i den anglosaxiska universitetsvärlden under 1990-talet. Nu har den etablerat sig vid Stockholms universitet med hjälp av Riksbankens jubileumsfonds särskilda kulturfond, som har slantat upp 5 miljoner svenska kronor.

Dagens Nyheter ägnade den 20 april fyra sidor åt denna sexualpolitikens kopernikanska revolution. Tiina Rosenberg och sex andra sexforskare har fyra år på sig att "montera ned heterosexualiteten som norm". Med hänsyn till problemets omfattning och djupgående förgreningar i ett beklämmande avlägset och opplyst förflutet ter sig finansieringen aningen njugg. Om man betänker att det nuvarande hankonet härstammar från en obruten rad av förfäder, som under armiljonerna övervägande har deponerat sin säd i vaginor snarare än i exempelvis ändtarmar, och att ufdarn endast undantagsvis har uppträtt i nätstrumpor och tyllkjol, antar omskolningsprojektet breddbandsdimensioner.

UNIVERSITETETS GENUSVETENSKAPLIGA institution låter sig inte avskräckas av reaktionär biologism utan uppmanar alla insiktsfulla "att praktiskt utöva queer ... att utmana heteronormativa strukturer i samhället, det vill säga regler som har till uppgift att forma oss till heterosexuella individer". Heteronormativiteten är ett fascistiskt kategoritänkande som enligt Tiina Rosenberg saboterar "den flytande mångfalden". Minsta barn som inte har lekt doktor vet numera att "könstillhörigheten är en konstruktion".

Ett av den nya institutionens mest hoppingsgivande forskningsprojekt är "studiet av brasilianska, prostituerade transpersoner". För den som inte kan bärga sig tills forskningen bär frukt erbjuder Tiina Rosenbergs BYXBEGÅR, på förlaget Anamma, tillfällig tröst.

FÖR EN SUSPEKT INDIVID, som tillhör den förtryckande, sexuella majoriteten, finns ingen tröst att hämta ens i självaste Svenska. På Brännpunkt den 24 mars förfasar sig skådespelaren, terapeut och seminarieleddaren Erik Löwenthal över "normala" mäns kvinnokränkande, sexuella fantasier. Rubriken lyder: "Män behöver hjälp att blotta svagheter". Problemet synes vara att män är "fascinerade av sex, kvinnor och kvinnors kroppar" och att detta är "ett ofrivilligt tvångsbeteende. Att män, fast de inte vill, eller kanske ens är medvetna om det, ägnar stor del av sin uppmärksamhet åt detta inlärda och frysta tvångsbehov".

Botemedlet är det svenskt självklara: "att alla män som vill, gratis eller kraftigt subventionerat, får hjälp med sina känslor kring porr, sex, kvinnor och våld. Att vi från samhällets sida stödjer uppbyggandet av självhjälpgrupper likaväl som professionella mottagningar. Politiker och tjänstemän på alla nivåer måste stödjas och uppmuntras till att avsätta resurser för det här arbetet. Och alla män skall vara välkomna."

Ett ord i rätten tid, även om kastrering verkar mer funktionell.

9 maj 2000

SVANTE FOLIN

I Thatchers spår

Modern Politik

Keith Laybourn
A Century of Labour –
A History of the Labour
Party 1900–2000
Sutton Publishing, 2000

Det nya Labour är ett medelklassparti. Den slingriga vägen dit är föremål för en studie, som anmäls av Jacob Rennerfelt.

"Must Labour Lose?" var titeln på Labours eftervalsanalys 1960. Författarna besvarade frågan med ett ja. Under större delen av sin hundraåriga existens har Labour befunnit sig i opposition. 40 år senare är det ingen politiker i hela västvärlden som mer symboliserar framgång, förnyelse, självförtroende och framåtanda än Labours premiärminister Tony Blair (om än med ett hundöra efter Ken Livingstones seger i borgmästarvalet i London). New Labour framstår som det modernaste av partier, beundrat och studerat av såväl vän som fiende.

LABOURS FRAMVÄXT, och framgång jämfört med konkurrenterna på vänsterkanten, berodde på alliansen med fackföreningarna. Genom det samarbetet kunde Labour räkna med arbetarklassens stöd. Fram till andra världskrigets slut gjorde partiet inget större väsen av sig. Ramsey MacDonald ledde förvisso minoritetsregeringar i ett par omgångar under 1920-talet. Men båda ministärerna var kortlivade och i början av 1930-talet uppstod interna motsättningar och Labour splittrades.

Just splittringen, tillsammans med fackets inflytande och den bristande tilltron till Labours ekonomiska politik, framhålls som de främsta orsakerna till ökenvandringen.

Fackföreningarna, som initialt var Labours styrka och maktbas, kom efter hand att bli dess svaghet. Genom partiets stadgar förordade fackföreningarna över ett stort antal röster ("block vote"). Inget beslut kunde fattas utan deras medverkan.

Labour, i regeringsställning 1964–70 och 1974–79, och facket misslyckades med att upprätthålla det "sociala kontraktet", alltså lönestreiktivitet i utbyte mot inkomstutjämning. I stället förlamades Storbritannien av strejker. Under Wilsons och Callaghans perioder som premiärministrar befann sig ekonomin mer eller mindre i fritt fall. Vid mitten av 1970-talet tvingades Labour krypa till korset och be IMF om lån. Fackets inflytande över partiet, och därmed över den ekonomiska politiken, minskade väljarnas förtroende.

FACKFÖRENINGARNA KUVADES som bekant av Thatcher under 1980-talet, men labourpolitikern Harold Wilson försökte minska deras inflytande redan på 1960-talet. Och det var James Callaghan (1976–79) som frångick den keynesianska doktrinen till förmån för en monetaristisk inspirerad finanspolitik.

Labours utrikes- och säkerhetspolitik blev periodvis föremål för

FOTO: REUTERS/SCANPIX

Tony Blairs Labour pekar varken åt höger eller vänster utan har blivit ett rent mittenparti ...

flummiga särintressen, vilket bidrog till att öka väljarnas skepsis. Förvisso var Clement Attlee – som avskyddes Sovjet – en av Natos grundare, men under långa perioder förespråkade partiet ensidig nedrustning och till och med pacifism. Det var inget framgångsrecept i ett land där Imperiet och föreställningen om att landet (nästan själv) hade vunnit två världskrig var en del av den nationella självbilden.

STORHETSTIDEN INTRÄFFADE under Attlees sex år vid makten (1945–51). Då formades Storbritannien för – minst – ett kvartssekel framöver. Med ett ambitiöst program nationaliserades 20 procent av brittiskt näringsliv. De omfattande nationaliseringarna förvandlades – med några undantag – till privatiseringar först under Thatcher.

Kronan på Clement Attlees välfärdsstat utgjordes av NHS (National Health Service, den offentliga sjukvården), vars arkitekt var hälsoministern Nye Bevan. NHS existerar än i dag och med tanke på livslängd och uppslutning så är den det främsta tecknet på avancerad statsmännakost från den tidens Labour. Bevan representerade vänsterflygeln och lämnade regeringen 1951 för att leda kampen mot parthögern, en kamp som han förlorade. Att NHS står sig efter årtionden av högerindri är något av en historiens ironi.

UNDER 1950-TALET förändrades industrisamhällets karaktär. Den tunga industrin minskade i betydelse, något som medförde att Labours traditionella väljarbas eroderade. Hugh Gaitskell (partiledare 1955–63) försökte därför föra partiet åt mitten för att attrahera medelklassväljare. Han försökte också (förgäves) avskaffa den famösa paragraf fyra i programmet som krävde näringslivets socialisering.

Vägen till förnyelse började när Thatcher efter "missnöjets vinter" vann valet 1979. De konservativa vann sedan fyra val på raken och Labour tvingades tänka om, men först efter en kraftig vänstersving under Michael Foot (1980–83). Missnöjet med Foot var stort och

FOTO: REUTERS/SCANPIX

... en utveckling som påbörjades av Margaret "järnladyn" Thatcher.

högerfalangen bröt sig ut och bildade Social Democratic Party. Labours valmanifäst 1983 besleves av en parlamentsledamot som "det längsta självmordsbrevet i historien". Enda trösten, så här efteråt, torde vara att vänsterns Tony Benn misslyckades att ta över partiet. Annars hade Labour troligtvis kollapsat för gott.

Valförlusten 1983 blev väckarklockan. Under framför allt Neil Kinnocks period (1983–92) men även under John Smiths korta period (1992–94) som partiledare förändrades Labour. Kinnock distanserade partiet från facket, alliansfriheten övergavs och tron på statligt ägande tonades ned till förmån för privat ägande för att sedan försvinna helt och hållet.

I boken **THE BLAIR REVOLUTION: CAN NEW LABOUR DELIVER** (1996) drog Peter Mandelson upp framtidsreklamlinjer. Det reformerade partiets uppdrag var "att skapa, inte att förstöra". Strategin angavs vara att "gå vidare från var Margaret Thatcher lämnade av, snarare än att göra ojord varje liten åtgärd hon företog sig".

OVAVSETT OM MAN ser på Blair med beundran eller förskräckelse så kan man konstatera att Labour har övergett sitt ursprung och att det nya partiet är ett mittenparti. Socialismens klasslösa mapphållare försvunnit från agendan till förmån för marknadsekonomi och medelklassens favoritfrågor, som till exempel utbildning. Föga förvånande kan brittiska SCB meddela att inkomstgapet mellan fattiga och rika har ökat under Blairs första regeringsår. Skillnaderna är nu lika stora som under Thatchers sista år vid makten.

JACOB RENNERFELT